

Főtitkári beszámoló az 1954.
IV. negyedévi munkáról.

I. Az egyes osztályok fontosabb rendezvényei.

I. Osztály.

Ligeti Lajos akadémikus csehszlovákiai utjának tapasztalatai alapján az osztály elfogadta az Orientalisztikai Bizottság felállítását.

Az osztály felolvasó ülésein jó előadások hangzottak el, ezek közül kiemelkedő volt Szerebrennyikov elvtársnak, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája levelező tagjának előadása mind általános nyelvészeti, mind pedig őstörténeti szempontból.

A III. Országos Nyelvész-kongresszus jelentős eredményeket hozott a nyelvtudomány fontos területei számára. Tamás Lajos levelező tag az általános nyelvészetről tartott előadást. Sajnálatos, hogy a filozófusok nem vettek részt sem az előadásokon, sem a vitán. Balázs János, a Nyelvtudományi Intézet tudományos munkatársa a stilisztikáról tartott igen jó előadást, ami annál inkább jelentős, mert a stilisztika kérdéseivel évtizedek óta nem foglalkoztak ennyire behatóan hazánkban. Bárczi Géza akadémikus előadása jelentős mértékben segítette elő a magyar nyelvjárás-kutatás problémáinak megoldását.

Az Irodalomtörténeti Társaság rendezésében október folyamán Vándorgyűlést tartottunk Sopronban. Sőtér István a Petőfi kutatásokról tartott igen értékes előadást.

II. Osztály.

A Történettudományi Főbizottság megvitatta Nemes Dezsőnek a felszabadulás történetéről írt tanulmányát. A vita jelentőségét emeli, hogy népi demokráciánk története feldolgozására igen hasznos elvi és módszertani eredményeket hozott.

Hasznos volt az egyetemi pedagógiai jegyzetek megvitatása a Pedagógiai Főbizottság keretében.

Közgazdasági, Művészettörténeti, Néprajzi és Földrajzi Főbizottságaink is rendeztek vitákat, valamint néhány magas színvonalú könyvvita volt az osztály területén.

Az osztály legkiemelkedőbb rendezvénye az Állam-és Jogtudományi Kongresszus volt. Nagy érdeme, hogy lépést jelentett a marxista-leninista társadalomtudománynak hazai viszonyainkra való konkrét alkalmazásában. A Kongresszus több tekintetben előrehaladást jelentett a jogelmélet és joggyakorlat egységének megvalósításában. Komoly pozitívumnak tekinthető, hogy a témák szoros kapcsolatban állottak népi demokráciánk fejlődésének új problémáival. Az előadások számos vitatható kérdést vetettek fel és élénk vitákra adtak alkalmat, amelyekben résztvettek az idősebb

neves jogtudósok is. A Kongresszus eredményéhez hozzájárult a Szovjetunió és a népi demokráciák delegációinak aktív részvétele.

A III. Osztály munkáját - minthogy az a jelenlegi elnökségi ülés napirendjén amúgy is szerepel - itt külön nem részletezem.

IV. Osztály.

Az elmúlt negyedév rendezvényei közül legjelentősebb volt a 2 napos vetőmagtermesztési ankét. A kérdéssel az illetékes minisztérium és tudományos egyesület már többször foglalkozott, de még sohasem sikerült olyan mélységig feltárni a hiányosságokat - mind tudományos, mind pedig gyakorlati szempontból -, hogy a vetőmagtermesztés kérdését komolyan előmozdithatták volna. Az ankét legfontosabb kultúrnövényeink nagyüzemi vetőmagellátásának és szaporításának időszzerű kérdésein kívül a korszerű vetőmagellátás biztosításának népgazdasági jelentőségét is feltáró előadásai, valamint széleskörű hozzászólásainak anyagából kiindulva a kérdések megoldására határozati javaslatokat tett. Ezt követően a növénytermesztési és növénytermesztési főbizottság tagjaiból álló munkaközösség konkrét határozati javaslatot dolgozott ki a korszerű vetőmagszaporítás végrehajtására. Ez a javaslat a Minisztertanácshoz került.

V. Osztály.

Az I.sz.Klinikai Főbizottság a külföldön is nagy sikert aratott Kováts-Zsebők könyv ankétját rendezte meg. A Biológiai Főbizottság a sejtátalakulás és a sejtkepződés problémáját vitatta meg kötetlen formában néhány szövettani metszet megvizsgálása kapcsán.

November folyamán az Osztály Egészségtudományi Kongresszust rendezett, amelynek programjában a településegészségügy, a pneumokoniosis és fehérjetáplálkozás problémái szerepeltek. A Kongresszus sikerültnek mondható. A kongresszus vendége Krotkov akadémikus a szovjet Orvostudományi Akadémia elnökhelyettese nemcsak a kongresszus munkáját segítette elő, hanem az egészségtudomány szakembereinek is sok segítséget nyújtott további munkájukhoz. A kongresszus sikerét igazolja, hogy a kongresszusi előadások kivonatát egymás után kéri meg a népi demokratikus országok.

VI. Osztály.

A Méréstechnikai Kongresszus a roncsolásmentes anyagvizsgálati módszerekkel foglalkozott. 20 külföldi résztvevője 12 előadást tartott, valóban nemzetközi megmozdulást jelentett méreteiben és eredményeiben. Igen fontos határozati javaslatot hozott, mely szerint az Akadémia kérje fel a baráti államok akadémiait ezen a téren szoros együttműködésre és a roncsolásmentes anyagvizsgálati kongresszusoknak évenként más-más országban történő rendezésére.

Eredményes volt a december hónapban rendezett "Mit kíván a hazai kutatás az MTA Kutatási Eszközök Kivitelező Vállalatától" című ankét is.

Az Országos Mérésügyi Hivatal feladatait a Méréstechnikai Főbizottság rendezésében megtartott ankét vitatta meg. Az ankét megállapította, hogy a Hivatal feladataival sem felszerelése, sem kádereinek száma nincsen arányban.

A Sztálin Vasmű meghívására az Automatizálási Főbizottság helyszíni ankéten vitatta meg az automatikus szabályozóberendezésekkel felszerelt Martin-mű műszaki berendezését. A felmerült kérdéseket az egyes szakbizottságok jövőévi munkatervük keretében kívánják megvitatni.

A Könnyűipari Főbizottság az Agrártudományok Osztályával közös ankétot tartott. "A hazai rostnövények termesztése és felhasználása" tárgyában. Az ankét határozatokat hozott a nemesítés, a vetőmagtermesztés, az agrotechnika, növényvédelem, gépesítés, szervezés, rostminősítés, rostfeltárás és rostfonás helyes megoldására. A határozatokat az illetékes minisztériumokhoz továbbították.

Az Építőipari Kutatók II. Konferenciája világosan tükrözte az építőanyagipari kutatás mai helyzetét. Korach Mór előadása rámutatott a szűk keretekre, amelyek akadályozzák az eredmények kibontakozását, és utat mutatott a szakterület előtt álló új feladatok megoldására is.

Az Akadémia rendezésében a VITUKI akadémiai témájának több mint másfél éves munkája után ankét formájában vitatták meg a vízkészlet megszámlálására igen jelentős.

W.A. Wooster és Dr. N. Wooster az osztály meghívására szemináriumokat tartottak a röntgenográfia aktuális kérdéseiről. Az előadások nagyszámu hallgatóság előtt zajlottak le és igen fontos szempontokat rögzítettek a hazai kutatás fejlesztésének további irányára.

Az ittjárt drezdai professzor Bürgermeister két előadást tartott a Kelet-Németországban folyó hid és egyéb építkezések munkáiról.

W.K. Hristow bulgár akadémikus "Hajlítási állandók a geodéziából és a köztük lévő összefüggés", valamint "A geodéziái vonal redukált hosszúsága és az általános hossztartó hengervetület méretaránya" és "A geodéziái vonal redukált hossza és a Cassini-Soldner vetület méretaránya az ellipszoidon" c. dolgozatait felolvasásulés keretében ismertette.

VII. Osztály.

Az I. Magyar Fizikai Kémiai Konferencia Szegeden két szekcióban folyt le. A Konferencia tudományos programját a Fizikai-Kémiai Főbizottság állította össze. A Konferencia igen eredményes volt. Színvonalas előadások hangzottak el, a vitaszellem az előző évihez viszonyítva fejlődést mutatott. Az előadásokhoz fiatalabb kutatók is nagy számban hozzászóltak. Érdemi vita azonban csak az előadások kisebb részében alakult ki. Öröndetes, hogy a fizikai-kémia területén az elméleti és ipari kutató intézetek kapcsolata egyre szorosabbá válik. Az előadások után több egyetemi, akadémiai és ipari kutatóintézet között alakult ki új kapcsolat. A Konferencia előkészítése - mint azt eredménye is igazolja - jó volt, nagyszámu hallgatóság előtt zajlottak le az előadások.

J. Heyrovsky professzor, a Csehszlovák Tudományos Akadémia tagja felolvasó ülés keretében két előadást tartott, amelyek nagyszámu hallgatóság mellett nagy érdeklődés mellett zajlottak le.

A Lipcsében rendezett Nemzetközi Kémiai Kongresszuson Fodor Gábor és Kiss Árpád levelező tagok, valamint Oláh György kandidátus tartottak előadást. Előadásaik nagy érdeklődést váltottak ki és értékes vitát eredményeztek.

---.---

II.

Az osztályvezetőségek az elmúlt negyedév folyamán 3-5 alkalommal tartottak ülést. Foglalkoztak a racionalizálás, aspirantura és egyéb káderügyek, prémiumok és külföldi közlések kérdéseivel. Az osztályok számos intézetlátogatást és ellenőrzést hajtottak végre, megvizsgálták bizottságaik munkáját, átszervezésükre javaslatokat tettek.

III.

Külföldi munka 1954-ben.

1954-ben 259 kiküldetésünk volt, szemben az 1953 évi 75-tel. A kiküldöttek közül 65 akadémikus volt / egy akadémikust négyszer, négyet háromszor és tizenötöt kétszer utaztattunk / összesen tehát 91 kiküldetésben.

A kiküldetések legnagyobb része /203/ népi demokráciákba, kisebb részük /56/ nyugati országokba történt.

42 népi demokratikus és 27 nyugati kongresszuson képviseltettük magunkat.

126 aspiránst a Szovjetunióba és négyet Kinába küldtünk tanulmányaik folytatására.

Külföldi tudós vendégeink száma 1954-ben 226, szemben az 1953 évi 83-mal.

A külföldön eltöltött tanulmányutak összes időtartama 170 hónap volt.

Az egyes osztályok az alábbi arányban részesültek akadémiai kiküldetésekben:

I. Osztály	22	III. Osztály	40	V. Osztály	40
II. "	36	IV. "	30	VI. "	55
		VII. Osztály	25		

Fentiekből kitűnik, hogy az 1954. évben eddig soha nem tapasztalt méreteket öltött a külföldi kiküldetések és meghívások száma. Külföldi kapcsolataink az utolsó negyedévben sem csökkentek, igen sok külföldi vendégünk az utolsó hónapokban járt Magyarországon. Kiküldetéseink eredményességét igazolják azok az értékes beszámolók, amelyeket az egyes kiküldöttek tartottak tanulmányutjuk eredményéről. Különösen értékes volt Fogarasi Béla és Manninger Rezső akadémikusok beszámolója.

Egyebek.

Székfoglaló előadások december hónapban:

Nizzalovszky Endre akadémikus:

"Az új szakasz és a szerződési rendszer elvi kérdései"
cimmal december 2-án tartott előadást.

Sedlmayr Kurt akadémikus:

"Heterozisnemesítés alkalmazása Beta Vulgaris-nál"
cimmal december 9-én tartott előadást.

Obermayer Ernő levelező tag:

"A fűszerpaprika legjobb ültetési idejének megállapítása
szakaszos ültetési idő-kísérletekkel".
cimmal december 9-én tartott előadást.

Schandl József levelező tag:

"A cigája nemesítése Ile de France-val"
cimmal december 13-án tartott előadást.

Gegesi Kiss Pál akadémikus:

"A diabetes mellitus alatti coma és kezelése
csecsemő-és gyermekkorban".
cimmal december 15-én tartott előadást.